

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

4/1999

Redaktionellt

Kära läsare!

»Höj jubel till Gud, alla länder!
Lovsjung hans namns ära,
ge honom ära och pris.» (Ps 66:1-2)

Så inleds denna mäktiga psalm. Uppmaningen att höja jubel till Gud, motiveras med hans underbara sätt att leda sitt folk och frälsa dem. I alla länder skulle hans namn prisas över allt annat och hans underbara gärningar vara föremål för lovsång. Genom vårt samvete känner vi att Gud är rättvis och dömer över våra tankar, ord och gärningar. Genom att betrakta skapelsens under förstår vi, att bakom detta finns en ofattbart stor och mäktig verkmästare. Men genom vår »naturliga gudskunskap» kan vi inte förstå att det samtidigt är samme Gud som sänt sin egen Son till denna världens frälsning. Denna glada och alldeles obegripliga sanning måste vi lära oss från annat håll, från Guds eget Ord, evangelium. I detta glada budskap får vi höra om hur Gud har sänt sin älskade Son som en Frälsare för hela världen. Evangelium skapar tro i våra hjärtan och först då förstår vi att höja jubel till honom. Därför är det av största vikt att just detta evangelium blir förkunnat för oss. Det får inte under några omständigheter blandas med människans egna tankar och ideer om Gud och människans rättfärdighet inför honom. Biblicum vill vara med i detta arbete och på sitt sätt bidra till att evangeliet blir bevarat och förkunnat till vår samtid.

I och med detta nummer av Biblicum avslutas denna årgång och vi ber att få tacka vår läsekrets och våra understödjare, för att ni följt oss under det år som nu går mot sitt slut. Det har varit stimulerande för oss att ha ert trogna stöd under året. Den uppmuntran vi har fått, gör att vi vill fortsätta med utgivningen också nästa år. Vår målsättning inför

kommande årgång är, att vi ska granska den nya bibelöversättningen, Bibel 2000, och belysa en del av konsekvenserna av en översättning som grundar sig på den historisk-kritiska metoden. Vi tror att det är viktigt, att de människor som bekänner sig till tron på Bibeln och det ord som är »gudsutandat», verkligen får se, vad det är som håller på att ske i kristenheten, då man lägger sig platt för bibelkritiken. Där den »bibelkritiska skolan» tar över, kan resultatet inte bli annat än att budskapet går förlorat. Bibelkritik har funnits alltsedan syndafallets dag. Skillnaden med vår tid blir att nu kommer den in i själva bibelboken. Profetiorna om Kristus i GT, skapelsen, underberättelserna, Guds direkta ingripande i skeendet, allt sådant kommer att ifrågasättas och till slut förnekas. Kvar blir endast en relik över en döende religion.

När vi passerar årskiftet går vi därmed också in i ett nytt årtusende. Vad betyder det för oss? Ja, det har skrivits mycket om detta, vi vet att all tid är en gåva av Gud och att våra liv och vår tid ligger i hans händer. Under alla omständigheter ska vi vara alldeles klara över att Guds Ord är det förblivande, det som inte genomgår någon förvandling eller förändring, orsakad av mänskliga felberäkningar eller misslyckanden. »Jesus Kristus är densamme igår och idag och i evighet» (Hebr 13:8) Inför den sanningen förbleknar ett millenniumskifte och får rätta proportioner.

Vi som arbetar med denna tidskrift är väl medvetna om vår egen svaghet och det är med stor ödmjukhet vi utlovar en ny årgång av tidskriften. Men det får inte leda till att vi tiger när bibelkritiken höjer rösten. Vi måste för sannings skull stiga fram och med frimodighet bekänna vår kristna tro. Naturligtvis finns det oerhört mycket som vi inte har svar på, men vi kan inte acceptera att bibelkritiken får stå oemotsagd. Gjorde vi det, då skulle vi svika intentionen hos de människor som en gång för sextiofyra år sedan började med utgivandet av tidskriften »För Biblisk Tro». Det var David Hedegård som ställde sig i spetsen för det arbetet. Biblicum blev sedan den naturliga fortsättningen.

Dessa män ville verkligen försvara biblisk tro, det som var bibliskt riktigt. De var noga i sitt studium av Skriften och var villiga att lära av den. Det är just den traditionen vi vill föra vidare. Istället för att fråga, vad säger den eller den, vill vi fråga: »Vad säger Skriften?» När man gör det och är beredd att lyssna till vad Bibeln säger, då kan man inte gömma sig bakom olika tolkningar och meningar om budskapet. Förstår man att det är egentligen en enda författare till den Heliga Skrift, nämligen Guds Helige Ande, då är meningen med ordet en enda. I sitt Ord vill han ge oss undervisning om Gud och om människans olyckli-

ga ställning, men också om den lycka det är att vara människa då Gud själv blivit en av oss.

Därför talar vi om Skriftens enhet och sambandet mellan böckerna i Bibeln och mellan Gamla testamentet och det nya. Då får inte kritiken mot Bibelns lära och undervisning stå oemotsagd. Det är de kristnas plikt och skyldighet att försvara den heliga läran, som skänker liv och salighet åt oss. Våra fäder tvekade inte att ställa sig på Ordets sida och tala om den bibliska tron som ett under i sig skapad av Gud genom nådens medel. Detta förunderliga budskap angår alla människor, ja alla länder som uppmanas att höja jubel till Gud. Du som läser och understöder Biblicum, hjälp oss i att upphöja och ge ära åt Guds namn genom att sprida vår tidskrift till vänner och bekanta. Prenumerera redan nu för år 2000. Vi behåller det gamla priset 125:-/år (stud 75:-) och i likhet med innevarande år planeras fyra nummer.

Till sist önskar vi våra läsare en God Jul och ett Gott Nytt År, i Jesu vår Frälsares namn.

Alvar Svenson

VAR MED I ARBETET FÖR BIBELTROGEN UNDERVISNING!

Var med och hjälp oss med tidskriften Biblicum!
Välkommen med din gåva på postgiro 15 23 35-6
eller bankgiro 251-4701.

Om spiritism

Ett studium i det ockulta

Spiritismen eller spiritualismen har sitt namn från latinets spiritus (ande). Den är i första hand en rörelse som intresserar sig för möjligheten att komma i kontakt med de avlidnas själar och att mottaga meddelanden från »den andra sidan». Gåvan att upprätta denna »kontakt» sker genom särskilda »medier», personer som besitter en särskild gåva att höra och avläsa meddelanden från de dödas själar. Spiritism är ett samlingsnamn på en rad saker som är förknippade med detta »övernaturliga» fenomen.

I mitten av 1800-talet blev denna rörelse mycket uppmärksam i USA, främst genom två systrar 12 och 9 år gamla, som hörde märkliga röster och knackningar i sitt hem i Hyderville. I huset hade en man blivit mördad några år tidigare och nu påstods det att han talade med dessa flickor genom att flytta möbler och ibland kände de en kall hand mot sin kind. De menade att de stod i kontakt med den döde och med hans själ. Detta orsakade en våg av spiritism som svepte fram över hela USA och 1863 bildades National Spiritual Association. Från USA nådde denna rörelse också Europa, och i England finns det cirka 500 »kyrkor» som tillhör British Spiritualists Union.

Spiritismen är inte en rörelse endast för okunniga och överspända människor, utan också flera välutbildade och framstående politiker och affärsmän kom att ägna sig åt spiritism.

R. Gasson säger i sin bok *Challenging Counterfeit*: »Vägen in i spiritismen är oerhört enkel, men vägen ut ur den är extremt svår och farofylld.»

Spiritismens lära

När man granskar spiritismens lära visar det sig tydligt, att de andar som talar genom spiritistiska medier inte är annat än onda andar. Det har hänt att de som bekant sig till den kristna tron, har förlorat den genom deltagande i spiritistiska seanser och handlingar. Edgar Cayce, grundaren av The Association for Research and Enlightenment (Sam-

manslutningen för forskning och upplysning), kom i trance och fick ta emot meddelanden som gjorde att han lämnade den kristna tron. Det hindrade inte att han tolkade bibelordet där Jesus talar om att »Ni måste födas på nytt» som ett bevis för läran om reinkarnationen, som för övrigt är en vedertagen lära inom spiritismen. Reinkarnation är läran om att man kan födas den ena gången efter den andra i olika gestalter. (Anmärkningsvärt är det att denna lära förekommer inom t ex New Age-rörelsen).

Spiritisterna tror på en andlig utvecklingsprocess. En som dör kommer till en andlig värld och där utvecklas hans andlighet med hjälp av andra andar. Andens mål är att stiga från ett stadium till ett högre. Vad en människa gör i detta livet kvalificerar eller diskvalificerar henne för nästa liv. Spiritisterna talar om himlen men menar då inte en plats i första hand, utan mer ett tillstånd vilket själen måste passera i sin andliga utveckling. Man förnekar helvetets existens och Jesus Kristus är endast en mediernas mästare.

Ett alldeles uppenbart bevis för att spiritismen ställer sig utanför den kristna kyrkan, är att man förnekar Kristi ställföreträdande lidande och kan komma med påstående som:

Alla män och kvinnor är söner till Gud. Att Kristus gav sitt liv... är inget unikt i historien. Att komma med påståenden som: att Kristus var Guds Son och dog för människors frälsning – och göra det till dogma och säga: att frälsningen är beroende av denna lära, har blivit ett psykologiskt brott... Det skulle ju medföra att ansvaret för frälsningen skulle ligga utanför en själv. Det gör frälsningen beroende av tron på gudomligheten hos en annan person, istället för hos en själv – transformationen genom tron på den egna inneboende gudomligheten.

Den ovan nämnda The National Spiritual Association har fastslagit vad man kallar »En deklARATION av principer»:

1. Vi tror på en Obegränsad Intelligens
2. Vi tror att naturens fenomen, både psykiskt och andligt, är uttryck för denna Obegränsade Intelligens.
3. Vi hävdar att en korrekt förståelse av ett sådant uttryck och ett liv i enlighet därmed, konstituerar sann religion.
4. Vi hävdar att existensen och den personliga identiteten fortsätter efter den förvandling som kallas döden.
5. Vi hävdar att kommunikation med de sk döda är ett faktum, vetenskapligt bevisad genom fenomenet Spiritualism.

Prof. Siegbert Becker skriver i sin bok *Wizard that Peep* att »spiritism är djävulens substitut för Guds inspiration.» Han fortsätter:

Psykiatriker säger oss att ett mediumskap ofta leder till vansinne. Men det allra värsta är att spiritismens lära, kan endast leda till evig död (s 76).

Nära döden upplevelse

På senare år har en ny form av spiritism kommit att få en framträdande plats, den sk »nära döden upplevelsen» eller »utanför kroppen erfarenhet». Många talar om denna erfarenhet som om man passerar genom en lång tunnel med ett starkt ljus längst in. Där har man då mött en ljus varelse som man kan kalla gud eller en ängel. I vissa fall har man i samband med denna starka erfarenhet mött en eller flera avlidna anhöriga eller närstående, dessa har då lämnat meddelanden. Dessa meddelanden har man sedan tagit med tillbaka till kroppen och den närvarande världen igen. Denna erfarenhet innebär ofta att man får en ny syn på livet och de materiella tingen. Ibland medför det en ny livsstil och förändrad attityd mot medmänniskor.

Denna erfarenhet ska naturligtvis inte förväxlas med den moderna läkekonstens möjligheter att »rädda människor till livet», med sina utomordentliga kunskaper och instrument.

Ouija spelet

är ett spel på ett bräde med alfabetets bokstäver och orden »Ja», »Nej» och »Adjö». Två personer sitter vid spelbordet och försiktigt vidrör det med sina fingrar. Med sitt undermedvetna får de då en psykograf (en tunn pappskiva som är försedd med en lätt visare) att visa på bokstäver som sen sätts samman till ord och meddelanden. (Ouija har sitt namn från det franska oui som betyder ja, och det tyska ja).

Glas som flyttar sig

Med några upp och nervända glas kan man uppnå samma effekt som vid Ouija brädet. Genom att försiktigt vidröra bordet med sina fingrar, kan ett medium få glaset att flytta sig mellan bokstäver och på det sättet inhämta meddelanden.

Automatisk skrift

Den lilla visaren som användes vid Ouija bordet, kan ha ett blyertsstift som skriver meddelanden då den flyttar sig runt på bordet. Det finns också medier som har förmågan att med en penna i sin hand, helt av-

slappnade och passiva få handen att röra sig och på så sätt ta emot och skriva ner meddelanden.

Seanser

Spiritismens mest typiska sätt att framträda är genom seanser. En seans börjar med en stunds tyst meditation. Vanligtvis är rummet svagt belyst, även om det inte är ett krav. Vissa saker i rummet kan då börja röra sig som ett bevis på en eller flera andars närvaro. Efter detta händer det att mediet kommer i trance och talar med en eller flera »andar». Denna ande/andar använder sig då av mediets röst, som växlar över från tredje till första person och på så sätt tar anden/andarna helt och hållet hand om meddelandet. Denna kommunikation fortgår så länge denna trance varar.

Vad säger Skriften?

Nu ska vi ställa den viktigaste frågan: Vad säger då Skriften om spiritism? Av det ovan sagda är det alldeles tydligt, att det går inte att tala om en kristen spiritism. Herren frågar genom profeten Jesaja: »Skall inte ett folk fråga sin Gud? Skall man fråga de döda för de levande?» (Jes 8:19). Men också texten i Luk 16 om den rike mannen och Lasarus ger klara direktiv av värdet att söka de dödas vägledning.

»Vänd er inte till andebesvärjare eller till spåmän. Sök inte sådana, så att ni blir orena genom dem. Jag är Herren, er Gud» (3 Mos 19:31).

»Om någon vänder sig till andebesvärjare för att i trolös avfällighet hålla sig till dem, skall jag vända mitt ansikte emot honom och utrota honom ur hans folk» (3 Mos 20:6).

Herren upprepar detta genom Moses i 5 Mos 18:10-12: »Hos dig får inte finnas någon som låter sin son eller dotter gå genom eld eller befattar sig med spådom, teckentydning, svartkonst eller häxeri, ingen som utövar besvärjelsekonster, ingen andebesvärjare, ingen som bedriver trolldom och ingen som söker råd hos de döda.»

Sauls möte med Samuel

I 1 Sam 28 kap berättas om hur Saul sökte upp en andebesvärjerska, (ett medium) för att komma i kontakt med Samuel som var död. Han ville rådfråga Samuel, eftersom han kommit i stor nöd, ty Herren svarede inte Saul längre. Han ger nu befallning till andebesvärjerskan att »mana fram Samuel» och hon gör det. När kvinnan beskriver hur den person ser ut, som hon manat fram, förstår Saul att det är Samuel. Vad får han veta genom Samuel vid detta tillfälle? Inget nytt. Det Samuel

säger, är samma sak som han sagt åt Saul tidigare. Han talar om att Herren har förkastat honom, att han och hans söner ska dö följande dag, att Israels läger ska falla i filisteernas hand. Många har frågat: Var det verkligen Samuel som kom fram? Var det inte endast andebesvärjerskans trick som fick Saul att tro det? Vad som talar emot det påståendet är att kvinnan själv blev förskräckt när hon fick se personen som kom fram. Om det är så, att Samuel uppträdde genom ett Guds under, då är händelsen alldeles unik. Då skulle man kunna betrakta Samuels uppträde här, som en händelse i likhet med Moses och Elias närvaro på Förklaringsberget.

Vad som talar för just den tolkningen, är att Samuels ord till Saul är nästan identiska med hans sista ord till honom. Vid detta möte med Samuel, talar han direkt till Saul utan mediets medverkan. Ytterligare en sak som talar för det, är att profetian går i uppfyllelse ord för ord och det var ju ett krav från Gud att en sann profetia skulle göra. »När profeten talar i Herrens namn och det han säger inte sker och inte går i uppfyllelse, då är detta något som Herren inte har talat. I sin förmåtenhet har profeten talat. Du skall inte vara rädd för honom» (5 Mos 18:22).

Apostlarnas sätt att bemöta svartkonst

I Apg finns ytterligare tre exempel på människor som ägnade sig åt svartkonst. I Apg 8:9-25 berättas om Simon som slog folket med häpnad genom sina trolldomskonster. Apg 13:6-12 berättar om Elymas, en trollkarl som försökte hindra landshövdingen Sergius att komma till tro. Vidare finns i Apg 16:16-18 en berättelse om en slavflicka med en trolldomsande. Gemensamt för dessa är att de uppträder som fiender till evangeliet och till Guds sändebud och vill hindra Guds vilja.

Av apostlarnas uppträde mot dessa andar förstår vi hur oerhört allvarligt de såg på denna företeelse. De betraktar det uteslutande som ett djävulens verk och inlåter sig inte i någon diskussion med dem. Omedelbart klagör de vad det är frågan om och därefter uttalas domen över dem. Apostlarna lär oss hur vi ska betrakta dessa företeelser också i vår tid. Vi ska aldrig tänka att vi har egen förmåga att stå emot krafter som dessa som framträder här. Istället kan vi tänka på vad Paulus säger i Ef 6:12: »...inte mot kött och blod utan mot furstar och väldigheter och världshärskare här i mörkret, mot ondskans andemakter i himlarna.» Eller orden från Johannes första brev: »Och varje ande som inte bekänner Jesus, han är inte från Gud. Det är Antikrists ande, som ni har hört skulle komma och som redan nu är i världen. Ni, kära barn,

är från Gud och har besekrat dem, ty han som är i er är större än den som är i världen. De är av världen och därför talar de vad som är av världen, och världen lyssnar till dem. Vi tillhör Gud. Den som känner Gud lyssnar till oss. Det är så vi känner igen sanningens Ande och villfarelsens ande» (1 Joh 4:3-6).

A.S.

Litteratur:

Schuetze, John, Angels and Demons. Northwestern Publishing House, 1997.

Becker, Siegbert W, Wizards That Peep. Northwestern Publishing House, 1990.

Hoover, David W, How to Respond to. The Occult. Concordia Publishing House, St Louis, 1977.

Proagh, James van, Talking to heaven. Dutton Penguin Group, 1997.

Professor John C Jeske

Profetian genom årtusendena

Profetian...

- från Adam till Mose
- under den teokratiska tiden
- från babyloniska fångenskapen till profetians uppfyllelse
- i Nya Testamentet

Hur skall det profetiska budskapet tolkas?

Pris 50 kr. Beställ denna viktiga skrift från
Biblicum, c/o Peterson, N Stationsg 29, 287 72 Traryd.
E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Biblicum erbjuder kurser i teologi

I samarbete med LBK och WELS har Biblicum glädjen att erbjuda ett komplett utbud av bibelkurser gratis för alla som vill delta.

Nivå 1: Seminarier

När du läser det här har redan sex studiedagar över ämnet »Lag och Evangelium» avslutats. Seminarier har hållits i Sverige, Norge, Finland och Lettland. Deltagarantalet på de olika platserna har legat mellan 25 och 30. Studiedagen innebar ett allvarligt teologiskt studium med utgångspunkt från C. F. W. Walthers bok »Hur man rätt skiljer lag och evangelium.» Man tog sig också tid att samtala om hur läran praktiskt skall tillämpas i kyrkan idag.

Just nu planeras den andra studiedagen. Ämnet blir: »Den kristna familjen.» Vi hoppas kunna genomföra dessa seminarier under januari, februari och mars i hela Skandinavien. Studiematerial för varje seminarium och alla föreläsningar översätts till deltagarnas språk.

Nivå 2: Korrespondenskurser

Korrespondenskurserna är till för alla – söndagsskollärare, församlingsledare, föräldrar, tonåringar, unga vuxna, och för dem som inte är kyrkligt aktiva men vill veta mer om Bibelns budskap. Vi är övertygade om att alla som ger sig på dessa kurser kommer att ha glädje och nytta av dem.

Den första korrespondenskursen, »Bakgrund till Bibeln» har visat sig vara en bra början. Över 50 personer har genomfört den första delen. Hela kursen består av 38 kapitel. Innehållet är geografi, seder och bruk, dagligt liv, historia och Israels grannländer på Bibelns tid.

Studietexten är skriven på enkel engelska men arbetsblad och prov får man göra på det språk man själv vill. Kursdeltagaren arbetar i egen takt hemma och gör arbetsblad som befäster de viktigaste punkterna i varje kapitel. Efter fem genomgångna kapitel gör man ett prov hemma och skickar det till kursledaren. Provet rättas och man får nästa kuvert med studiematerial.

När man fullgjort den första kursen kan man fortsätta med den andra. Ämnet för den är: »De tre ekumeniska trosbekännelserna.» I den studerar man i detalj den apostoliska, den nicenska och den athanasianska trosbekännelsen, de tre äldsta trosbekännelserna som har antagits av alla kristna kyrkor.

Nivå 3: Fullständig teologisk utbildning

Ett av de viktigaste målen i Biblicums utbildningsplan är att utbilda pastorer åt bekännelsetrogna lutherska församlingar. Därför erbjuder vi också en fullständig teologisk utbildning på universitetsnivå. Lärare är teologer från bekännelsetrogna prästseminarier över hela världen. Undervisningen sker i en- eller tvåveckors intensivperioder då dessa teologer gästföreläser på Biblicum.

Följande kurser planeras sommaren 2000:

Dr. Glen Thompson, lärare vid Martin Luther College, New Ulm, Minnesota:

- 19-25 juni, (v 25): Hermeneutik (bibeltolkning)
- 26 juni-1 juli (v 26): Aposteln Paulus resor, med kort överblick över Apostlagärningarna 1-12 och de tidige Paulus

Dr. John Brug, professor vid Wisconsin Lutheran Seminary, Mequon, Wisconsin:

- 17-22 juli (v 29): Dogmatik – Teologi A
Teologins väsen och innehåll, Guds väsen
- 24-29 juli (v 30): Dogmatik – Teologi B
Guds egenskaper, Guds vilja, Treenigheten

Dessa kurser är öppna för pastorer som vill friska upp och fördjupa sina kunskaper om Bibeln och för män som är intresserade av att tjäna som pastorer, såväl som för dem som vill studera teologi på en högre nivå. I de första kurserna krävs inga kunskaper i grekiska eller hebreiska men senare följer exegetiska kurser där det krävs studier på Skriftens grundspråk.

För anmälan eller mer information om dessa kurser, kontakta ansvarige utgivaren av denna tidskrift eller pastor John Vogt som är ansvarig för Biblicumkurserna per telefon/fax: (46) 031-45 75 39 eller e-post: JohnVogt@swipnet.se.

John Vogt

Den Helige Ande ger andliga gåvor till sin kyrka

av David Haeuser

(forts. från nr 3/99)

Problemet i Korint

Församlingen i Korint tycks ha haft Andens gåvor i särskilt rikt mått. Det som skulle ha blivit en stor välsignelse för församlingen blev dock i stället ett allvarligt problem. Gåvorna i sig var naturligtvis inte problemet, utan hur de värderades och brukades.

Det finns ett skäl till varför vi har sparat detta kapitel till sist. Det är att bland pingstvännen får 1 Kor 12-14 nästan all uppmärksamhet. Bruner skriver: »Pingstvännerna lägger ovanligt stor vikt vid andens gåvor och i synnerhet vid de gåvor som avhandlas i 1 Kor 12-14.»¹⁰ Han säger också:

Inom pingströrelsen tycks det, så långt vi har kunnat se, inte finnas något medvetet eller utbrett bruk av de icke-spektakulära gåvorna som Andens gåvor. Om det därför kan sägas att pingstideologin betonar de andliga gåvorna, så vore det riktigare att säga att den betonar de extraordinära andliga gåvorna. För det finns inom pingströrelsen ingen allvarlig betoning av de gåvor som förknippas med vishet, kunskap eller tro (bara för att anknyta till en av NT:s uppräknningar). De är alla sådana gåvor som det inte riktigt går att ta på. Det är de mera iögonenfallande gåvorna som pingströrelsen särskilt intresserar sig för.¹¹

Eftersom Paulus i Korintierbrevet sysslar med att lösa ett problem och inte med allmänna förmaningar, kan vi få en förvrängd bild av vad Bibeln lär om andliga gåvor om vi först och främst uppmärksammar de här ställena i 1 Korintierbrevet. Det kan illustreras av en del pingstvänners argumentering när de säger att tungotal måste värderas högst, för annars skulle Paulus inte ha ägnat så mycket tid åt det i 1 Kor 14.¹²

¹⁰ Bruner, A Theology of the Holy Spirit, s. 130.

¹¹ Ibid., s. 138-139.

¹² Ibid. s. 146-147.

När vi undersöker Paulus behandling av gåvor i 1Kor 12 finner vi att han många gånger betonar sådant som vi har mött tidigare. Han talar om olikheter: »Det finns olika slags nådegåvor... Det finns olika slags tjänst... Det finns olika slags kraftgärningar» (v 4). Senare förstärker han denna princip om mångfald genom en rad retoriska frågor: »Inte är väl alla apostlar? Inte är väl alla profeter? Inte är väl alla lärare? Inte utför väl alla kraftgärningar? Inte har väl alla gåvor att bota sjuka? Inte talar väl alla tungomål? Inte kan väl alla uttyda?» (v 29-30).

En annan tonvikt som man även kan se i Efesierbrevet och ännu tydligare i Romarbrevet (12:4-5) är jämförelsen med en kropp. Liksom ingen lem i en fysisk kropp motarbetar kroppens övriga lemmar utan alla snarare hjälper och stöder varandra med sina speciella uppgifter, så ska i Kristi andliga kropp, kyrkan, alla gåvor användas för hela kroppens bästa och inte för själviska ändamål. Här i 1 Kor 12 skriver Paulus: »Ty liksom kroppen är en och har många lemmar, men kroppens alla lemmar – och de är många – utgör en kropp, så är det också med Kristus. I en Ande har vi alla blivit döpta för att höra till en kropp, vare sig vi är judar eller greker, slavar eller fria, och alla har vi fått en och samme Ande utgjuten över oss. Kroppen består ju inte av en enda lem utan av många... Om alltsammans vore en enda lem, var vore då kroppen? Men nu är lemmarna många och kroppen en... Men nu är ni Kristi kropp och var för sig lemmar.»

Att det är Herren som bestämmer hur gåvorna ska fördelas bland församlingens medlemmar är underförstått när det gäller andliga gåvor, men i 1 Kor 12 sägs det tydligt och eftertryckligt att det är Anden som ensam avgör vem som ska få den eller den gåvan. Sedan han nämnt ord av vishet, ord av kunskap, tro, gåvor att bota sjuka, utföra kraftgärningar, profetera, skilja mellan andar, tala olika slags tungomål och uttyda tungomål skriver Paulus: »Allt detta verkar en och samme Ande, som efter sin vilja fördelar sina gåvor åt var och en» (v 11).

Allt är gåvor från samme Ande (v 4, 7, 8, 9, 11). Det är möjligt att de ord som översatts med »de andliga tingen» i vers 1 skulle kunna översättas med »de andliga människorna». Det grekiska uttrycket τὰ πνευματικά kan antingen vara maskulinum eller neutrum. Om detta var det uttryck som de som talade tungomål i Korint brukade om sig själva, så är det möjligt att Paulus på ett fint sätt lade betoningen anorlunda genom att välja ordet χαρίσματα i vers 4 för att understryka att det inte är fråga om en högre status eller kvalitet hos de personer som hade speciella gåvor, utan att alla gåvor verkligen är gåvor som deitrustats med endast av nåd, inte som gensvar på någon förtjänst eller

värdighet hos mottagarna. Det skulle i så fall vara ett mästerligt sätt att sticka hål på den bubbla av stolthet och egoism som tycktes drabba tungomålstalarna i Korint.

En annan sak som betonas i 1 Kor 12 är syftet med gåvorna. »Men hos var och en uppenbarar sig Anden så att det blir till nytta» (v 7). Meningen med Andens gåvor är inte att de ska leda till personlig berömmelse eller tillfälle att förhäva sig, inte heller till avundsjuka eller förakt för dem som fått »ringare» gåvor. Alla ska brukas till allas bästa. Inte desto mindre finns det en viss rangordning när det gäller andliga gåvor. De som tjänar till allas bästa bör eftertraktas mest, i synnerhet de som hjälper till att bygga upp kyrkan (v 31; 14:1,5). Sålunda räknar Paulus upp några av gåvorna i vers 28: »Gud har i sin församling för det första satt några till apostlar, för det andra några till profeter, för det tredje några till lärare, vidare andra till att utföra kraftgärningar, andra till att få gåvor att bota sjuka, till att hjälpa, att styra och att tala olika slags tungomål.» En del menar att ordningsföljden här inte visar på något värdeomdöme av Paulus, men om man ser på diskussionen i kapitel 14 och problemet med att tungotal övervärderades i Korint tycks det ofrånkomligt, att när Paulus börjar med »första», »andra» och »tredje» så fastställer han en värdeskala som grundar sig på i vilken grad gåvorna bidrar till församlingens uppbyggelse.

Kapitel 13 i 1 Korintierbrevet är nära besläktat med både kapitel 12 och 14. Eftersom alla andliga gåvor har givits för andra, för att bygga upp kroppen och inte för eget själviskt bruk, påminner Paulus korintierna om att om inte kärleken, denna drottning bland Andens gåvor, dominerar och motiverar allt bruk av andliga gåvor så blir de värdelösa. Sålunda avslutar Paulus 1 Kor 12 med orden: »Sträva efter de nådegåvor som är störst. Och nu vill jag visa er en väg som vida överträffar alla andra.» Denna väg är kärlekens väg. Vi påminns om att kärleken inte söker sitt (v 5), att vilken andlig gåva det än är så är den timlig och därför begränsad i motsats till tro, hopp och kärlek. »Profetiorna skall upphöra och tungomålstalen skall tystna och kunskapen skall förgå» (v 8). Paulus följer upp sin storslagna lovsång om osjälvisk kristen kärlek med att börja kapitel 14 så här: »Sträva ivrigt efter kärleken, men sök också vinna de andliga gåvorna.» Men inte bara vilka gåvor som helst, utan samtidigt som han mildt tillrättavisar korintierna för att de specialiserat sig på de gåvor som syns bäst men samtidigt är till minst nytta, förmanar han dem: »framför allt profetians gåva.»

Varför föreslår Paulus att de framför allt ska försöka få profetians gåva (troligen en gåva som Gud gav till somliga under den tiden, vari-

genom han gav dem särskilda uppenbarelser i sitt ord och vilja att tala både i församlingen och i andra situationer, jfr Upp 1:3, 10:11, 19:10, 22:7; Apg 21:10-11 och verserna 29-32 i detta kapitel)?¹³ Det är för att de talar med klara och begripliga ord och sålunda uppbygger församlingen. »Men den som profeterar talar till människor och ger dem uppbyggelse, uppmuntran och tröst. Den som talar tungomål uppbygger sig själv, men den som profeterar uppbygger församlingen» (v 3-4). Eftersom församlingens uppbyggelse, bidraget till kroppen, är syftet med de andliga gåvorna, kan Paulus säga: »Jag önskar att ni alla skall tala tungomål men hellre att ni skall profetera. Den som profeterar är förmer än den som talar tungomål, om inte denne uttyder sitt tal så att församlingen blir uppbyggd» (v 5).

Paulus förstärker detta genom att jämföra hur tungotal respektive profetia verkar på en främling som råkar komma till gudstjänsten. »Om nu hela församlingen kommer tillsammans och alla talar tungomål, och några som inte förstår eller inte tror kommer in, skall de då inte säga att ni är galna? Men om alla profeterar och en som inte tror eller förstår kommer in, då blir han avslöjad av alla och dömd av alla. Hans hjärtas hemligheter uppenbaras, och han faller ner på sitt ansikte och tillber Gud och ropar: Gud är verkligen i er!» (v 23-25). Församlingen själv kommer faktiskt att lida om alla envisas med att tala i tungor och ingen profeterar. »Antag, mina bröder, att jag kommer till er och talar tungomål. Vad hjälper det er, om jag inte meddelar er någon uppenbarelse eller kunskap eller profetia eller undervisning?» (v 6). Sålunda kan Paulus skriva: »Så är det också med er. Eftersom ni är ivriga att få Andens gåvor, sök då att i överflöd få sådana som uppbygger församlingen» (v 12). Paulus reglerade det offentliga utövandet av både tungotal och profeterande. (Inget tungotal om det inte finns någon som uttyder det. Det kan dock brukas enskilt. Även om det finns någon som uttyder får inte fler än två eller tre tala i tungor, inte heller får fler än två eller tre profetera). Sedan sammanfattar han: »Därför, mina bröder, var ivriga att profetera och hindra inte tungomålstalandet. Men låt allt ske på ett värdigt sätt och med ordning» (v 39, 40).

Vad innebar tungomålstalandet i 1 Kor 12 och 14? De flesta nutida forskare menar att det är extatiska ljud som inte nödvändigtvis ingår i vanligt mänskligt språk. En bok har följande definition:

¹³ Lenski tolkar profeterna i detta kapitel annorlunda. Han ser dem som några som har gåvan att förmedla evangelium till församlingens uppbyggelse, även om han tror att det också finns en profetisk gåva i trängre betydelse, som den Agabus utövade i Apg 21. Jag är dock inte säker på att Lenskis syn verkligen gör rättvisa åt alla uppgifter i detta kapitel.

Tungotal tycks vara en form av fenomenet extatiskt tal som är karaktäristiskt för den första kristna tiden. Som vi kan se i religionshistorien var detta fenomen allmänt och hade sin föregångare i judendomen på Nya testamentets tid. Det hade sin egen terminologi och, som vi ska se, ursprungligen sitt speciella sammanhang i överensstämmelse med den erfarenhet av Anden som fanns i den första kristna gemenskapen och hörde ihop med dess eskatologiska medvetenhet. Det hade också sin egen tolkning som framgick ur denna situation.¹⁴

Hodge ger emellertid övertygande skäl för att se tungotalet som ett språk som talaren inte har lärt sig och som åhörarna inte förstår men som ändå är ett riktigt, mänskligt språk likt de språk lärjungarna talade på pingstdagen. Han medger dock att en enstaka teori inte kan vinna över alla de svårigheter som finns i en del bibelställen. De som uppfattar tungotalet som extatiskt tal hänvisar gärna till 1 Kor 13:1, där Paulus talar om människors och änglars språk. Men det verkar som om Paulus här använder sig av en retorisk överdrift precis som han gör när han säger att han själv eller en ängel från himlen skulle tala ett annat evangelium. Det innebär inte att någon ängel från himlen verkligen kommer att predika ett annat evangelium, och det är inte heller troligt att stället i 1 Kor visar att det verkligen förekom tal på änglars språk i Korint. Chrysostomos påminner oss:

Hela detta avsnitt är mycket oklart; men oklarheten uppkommer på grund av vår okunnighet om de förhållanden som beskrivs. De var välbekanta för dem som aposteln skrev till men förekommer inte längre.¹⁵

Citatet från Chrysostomos väcker en annan fråga. Försvann tungotalet eller förekommer det fortfarande eller har det kommit tillbaka i kyrkan idag? Om det faktiskt försvann finns det inget större behov av att gå alltför djupt in på hur det var beskaffat. Och det historiska vittnesbördet är att det försvann, som Chrysostomos citatet från fyrahundralet visar. Bara i marginella och kätterska grupper som montanismen förekom det ett utbredd bruk av vad som framställdes som särskilt övernaturliga gåvor under tiden närmast efter apostlarna.

En del har faktiskt försökt visa exegetiskt att tungotalet måste upphöra i och med att Nya testamentets kanon fastställdes. Ett exempel är

¹⁴ Artikel av F. Dausenburg i Horst Balz och Gerhard Schneider, *Diccionario del Nuevo Testamento*, Salamanca: Sígueme (övers. från spanska till engelska och sedan till svenska).

¹⁵ Citat i Hodge, *Commentary on 1 Corinthians* (Online som kan erhållas från Ages Software, Albany Oregon, s 297).

Douglas Judisch i sin bok *En uppskattning av anspråk på de karismatiska gåvorna*. Judisch förklarar:

Denna studie påstår emellertid att det är emot Guds ord att göra anspråk på profetisk gåva i postapostolisk tid. ...Den karismatiska rörelsen varnar oss förstås för att begränsa den helige Ande på detta sätt. Sanningen när det gäller den här frågan är dock att vi måste känna till och respektera de gränser som den helige Ande har satt för sig själv. Vi begränsar faktiskt Anden om vi kräver att han ska uppföra sig på samma sätt i varje tid. Om vi resonerar så måste han ge övernaturliga krafter åt oss idag också, eftersom han gav övernaturliga krafter åt människor på biblisk tid.

Han argumenterar särskilt med utgångspunkt från uttrycket »när det fullkomliga kommer, skall det förgå som är till en del» (1 Kor 13:10). Han visar att »det fullkomliga» eller »fullkomligheten» är Guds fullbordade uppenbarelse i den Heliga skrift, och att därför har Skriften själv tillkännagivit att de profetiska gåvorna måste ta slut i och med apostlarna.

Judisch's tolkning är möjlig, men tycks inte vara tillräckligt väl underbyggd för att göra detta till en sedes doctrinae för tungotalets upphörande. Jag tycker att Joel Gerlach erbjuder ett bättre kriterium för hur vi ska värdera påståendet att de särskilda övernaturliga gåvorna fortsatte, i synnerhet gåvan att tala i tungor. Prof Gerlach skriver:

Det bekräftar en intressant exeges som överensstämmer med hur dessa uttolkare läser episoderna med tungotal i Apostlagärningarna. Det förenklar också problemet med tungotal idag för dem som accepterar den exegesen. Men för oss tycks den pressa fram något ur texten som Paulus inte uttryckligen säger. Att tungotalet ska upphöra – ja, definitivt. Att tungotalet skall upphöra innan profeterande och kunskap upphör – nej, inte säkert. I textens sammanhang är Paulus syfte bara att fastslå att kärleken är större än allt annat (jfr särskilt v 8 och 13). Vi måste vara försiktiga så att vi inte får Paulus att säga mer än han hade för avsikt. För övrigt är en bedömning av tungotalrörelsen idag möjlig utan att använda sig av just det här stället.¹⁶

Prof Gerlach tillägger lite längre fram i sin artikel:

Vår utgångspunkt för att fälla en rätt dom är hela Guds rådslut. Om en person kommer till mig och säger sig ha gåvan att tala i tungor så är det viktiga

¹⁶ Joel Gerlach, *Glossolalia*, WLQ 70:4/1973, s 246.

¹⁷ *Ibid.*, s 146.

för mig inte att få en demonstration så att jag kan avgöra om det är den helige Ande eller inte. Jag vill veta hur den personen förstår och bekänner evangelium Om någon kommer till mig och inte har »den läran», så ska jag inte ta emot honom i mitt hus och inte önska honom Guds välsignelse (2 Joh v 10). I ett sådant fall finns det inget behov av att avgöra om hans extatiska tal är av Anden eller inte. Hans lära är det förvisso inte.

Om å andra sidan någon kommer till mig (som i ett fall jag känner till) och säger sig ha gåvan att tala i tungor och tillsammans med mig bekänner hela evangeliets lära, då ska jag räcka ut handen till gemenskap med den personen. När det gäller tungotalet kanske jag ännu inte är säker på om det är ett verk av den helige Ande eller inte. Jag är inte säker på att det är det, men jag kan inte heller vara säker på att det inte är det. Jag vill helt enkelt vänta med min bedömning. Under tiden vill jag ge den personen råd med hänsyn till de restriktioner Paulus lägger på användningen av denna gåva i kyrkan. Han ska använda det enskilt, inte offentligt utan en uttolkare. Och om det är extatiskt språk snarare än ett riktigt, så finns det ingen uttolkare att få tag på. Han ska inte uppmuntra andra att försöka få gåvan eftersom kristna ska önska sig profetians gåva hellre än tungotalets, och eftersom den inte i något autentiskt fall gavs åt enskilda som önskade sig den eller väntade sig att få den. Jag vill också varna honom för att missbruka gåvan som korintierna gjorde, så att han inte blir uppblåst som många av dem.¹⁷

En undersökning av pingstvänners och karismatikernas hållning till Andens gåvor

För att följa prof Gerlachs råd, att den sanna utgångspunkten för att bedöma dem som säger sig ha tungotalets gåva och andra speciellt karismatiska gåvor är att undersöka deras lära, ska vi ta en kort titt på några läror hos dem som särskilt upphöjer tungotalets gåva i vår tid, nämligen pingstvännerna och karismatikerna.

När vi prövar läran hos pingströrelsen och den karismatiska rörelsen ska vi finna att den är bristfällig på många områden. Ett av de kanske mest uppenbara är den vanliga uppfattningen hos pingstvännerna att alla kristna borde tala i tungor. Det tydliga svaret på Paulus retoriska fråga i 1 Kor 12:30: »Inte talar väl alla tungomål?» är nej, om man inte också vill hävda att alla borde vara apostlar. Pingstvännerna har många sätt att försöka komma undan kraften i detta bibelställe. En del menar att det är skillnad mellan att tala i tungor som ett första tecken på dopet i den helige Ande och tungotalets gåva när det gäller Korint,¹⁸ medan andra

¹⁸ Se Brunner, *Theology of the Holy Spirit*, s 144.

¹⁹ *Ibid.*, s 146.

gör gällande att Paulus här bara talar om det offentliga bruket av gåvan men att alla borde göra bruk av den enskilt.¹⁹

Ett annat påtagligt problem är att Paulus inte säger till korintierna att de alla skulle tala i tungor, utan snarare att de skulle eftersträva »framför allt profetians gåva» (1 Kor 14:1), »men jag önskar hellre att ni ska profetera» (v 5). Pingstvännernas överbetoning av tungotalet och det sensationella överhuvudtaget motsäger Paulus hela behandling av 1 Kor 12-14.

Ett vida större problem är emellertid vad pingstvännernas lära gör med nåden allena, tron allena och Skriften allena, liksom med dopet och nådemedlen.

Vad gäller nåden allena beskriver Bruner pingstvännernas lära som bristfällig i många avseenden.

Nåd är enligt Paulus villkoret för den troendes herravälde över synden. Det är pingströrelsens tragedi att den i stället gör herraväldet över vad den anser vara synd till villkor för den helige Andes nåd. Själva nåden, eller syndernas förlåtelse, tycks i pingströrelsen bara spela en roll i den kristnes omvändelse och dryftas annars sällan, och upphör så i praktiken att vara centrum, följeslagare och avgörande för hela det kristna livet. Upphävandet av den apostoliska ordningsföljden nåd och därefter lydning ligger till grund för pingstvännernas misstag.²⁰

Pingströrelsen lär i likhet med den karismatiska rörelsen att det måste bli en andra större krisupplevelse efter omvändelsen och att den helige Andes fulla tillkommelse måste invänta den händelsen. Denna tillkommelse är beroende av att den kristne fullgör ett antal villkor. Enligt vad de flesta pingstvännere anser måste en troende gå igenom åtskilliga stadier innan han är värd att få ta emot den helige Ande i sin fullhet.

Vi kan se något av detta illustrerat av ett exempel som Bruner hämtar från en utläggning som pingströrelsen har av Apg 2:38. En författare i pingströrelsen vid namn Donald Gee finner enligt Bruner »tre särskilda villkor för dopet i den helige Ande: ånger, dop och mottagande. Det är viktigt för oss att iaktta hur dessa termer definieras i kommentaren för att vi ska förstå pingstvännens tankevärld.» Han måste ångra sig, vilket innebär att ge upp all synd. Sedan måste han döpas i vatten, vilket är en symbolisk offentlig handling som innefattar mer än dophandlingen och snarare »gäller fullkomlig lydning i allting. Det betyder gärningar

²⁰ Ibid., s 233.

²¹ Ibid., s 91.

som vittnar inför alla om att du har sagt ja till att vara en lärjunge. Lägg särskilt märke till att dopet är för 'syndernas förlåtelse'. Det är hopplöst att vänta sig att den helige Ande ska komma in och uppfylla dig innan ditt hjärta är rent.» Bruner anmärker:

Lägg här märke till att dopet får en tolkning som handlar om vad vi ska göra. Dopot betyder, understryker Gee, 'gärningar', den troendes gärningar – gärningar som vittnar för alla om att du har sagt ja till att vara en lärjunge. Eller som pingstvännen vanligen uttrycker det, dopet är en lydnadshandling. Lydnad är det positiva komplementet till och fullbordandet av ångern, som i första hand är negativ. I pingströrelsens tolkning betyder lydnad som ett villkor för andedopot en aktivitet som riktas mot det utlovade bortskaffandet av all kvarvarande synd genom Kristi blod, mot det som kallas 'hjärtats renhet', så att den helige Ande ska få en passande boning i den troende.²¹

Medan författare inom pingströrelsen, som t ex Gee, fortsätter att tala om tro i tredje hand och t o m kan säga att »vi 'får löftet om Anden genom tro', Gal 3:14. Ytterst kan det inte finnas något annat sätt,» så är det viktigt att förstå vad pingstvännen menar med tro i detta sammanhang. För tro är inte enkel förtröstan på det gudomliga löftet, utan snarare vad jag till slut kan göra sedan jag fullgjort alla de andra villkoren för att ta emot den helige Ande. Viktigast bland dessa villkor är skilsmässa från synden, eller lydnad. »Synd är något som den kristne, med hjälp av Kristus, kan och måste avlägsna innan han kan ta emot Andens gåva i fullt mått. Lydnaden har som sin främsta uppgift att avlägsna synden. För 'du kan ta emot den helige Ande, men inte med synd i ditt hjärta'(enligt Conn, som tillhör pingströrelsen).»²² Den troende måste, om han inte har den helige Andes fullhet i sitt hjärta, göra hjärtat syndfritt så att den helige Ande kan komma in. Bruner kommenterar träffande att »av den troende krävs inget mindre än fullkomlighet – att synden undanröjs – och detta före den största gudomliga gåvan, den helige Andes fullhet. Utan att vara fylld av den helige Ande får människan Herkulesuppgiften att avlägsna all synd – för att till slut uppnå denna Andens fullhet.» Men om människan kan göra detta utan Andens fullhet, varför behövs han då?²³

När den kristne har åstadkommit detta, då kan han tro. »Lydnad underlättar tron. Det är därför man kan se att tro inte sällan sätts i slutet

²² Ibid., s 93-94.

²³ Ibid., s 235.

²⁴ Ibid., s 111.

av pingströrelsens listor. För när den nödvändiga lydnaden har genomförts, då kan man tro att Gud ska uppfylla sitt löfte.»²⁴ Bruner citerar en av pingströrelsens författare: »Om du när du rannsakar ditt hjärta finner att du är uppriktigt undergiven Guds vilja och i harmoni med dina medmänniskor ..., då blir det lätt för dig att utöva den enkla och barnliga tro på Herren som kommer att ge dig ett snabbt gensvar från honom.»²⁵ Bruner sammanfattar vad pingstvännerna menar med tro:

Tro betyder för pingstvännen att gå hela vägen med Kristus, att överlämna sig helt. Således räcker den första tron vanligen inte till för Andens gåva, inte bara på grund av dess otillräckliga mål och inriktning (Kristus och inte Anden själv) utan också, och det är lika viktigt, på grund av dess otillräckliga innehåll eller substans. Pingstvännens tro är liksom pingstvännens lydnad normalt inte verksam förrän den är närmast fullkomlig. Full lydnad plus full tro borde garantera fullt dop i den helige Ande.²⁶

Skillnaden mellan detta och Skriftens lära att den helige Ande ges enbart av nåd, genom dopet och evangeliets löfte, torde vara uppenbar. Dopet har blivit människans lydnadshandling. Allt Andens verk har tagits bort. Inte att undra på att pingstvännerna då måste leta efter något annat skeende då den helige Ande till slut kommer till dem, nämligen genom vad Bruner kallar pingstvännernas verkliga sakrament, tungomålstalet. Det som i Skriften är en gåva blir i pingströrelsens lära en belöning. Våra bekännelseskriter tillbakavisar detta:

...den synergistiska läran, som innebär att människan i andliga ting icke är helt död, utan svårt sårad och halvdöd. Ehuru därför den fria viljan är för svag att göra början och av egna krafter omvända sig till Gud och av hjärtat lyda Guds lag, kan den dock, sedan den helige Ande gjort början och kallat oss genom evangelium och tillbjudit oss sin nåd samt syndernas förlåtelse och den eviga saligheten, av egna naturliga krafter komma Gud till möte, i någon mån, om ock ringa och svagt, bidra, hjälpa och medverka, förbereda och skicka sig för Guds nåd samt gripa och mottaga den och tro evangelium ävensom medverka med den helige Ande till vidmakthållandet och fullföljandet av detta verk. Mot en sådan mening har ovan utförligt visats, att denna förmåga, facultas applicandi se ad gratiam, d v s förmågan att förbereda sig för nåden, icke härrör från våra egna naturliga krafter, utan endast från den helige Andes verkan.²⁷

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid., s 110-111.

²⁷ SD art II, par 77, Tappert, s 536, Svenska kyrkans bekännelseskriter, 1957, s 574.

²⁸ Ibid., s 242.

Och vidare:

Då vi genom tron mottagit den helige Ande, följer nödvändigtvis lagens uppfyllande, och därav följer efter hand tillväxandet av kärlek, tålmod, kyskhets och Andens övriga frukter.²⁸

Pingströrelsens lära om villkor för att till fullo få ta emot den helige Ande undergräver till slut själva kärnan i evangeliet. Bruner påvisar detta genom att om igen peka på pingströrelsens lära om fullkomlighet.

En sak skiljer de två klassiska religiösa vägarna åt – lagens och evangeliets väg – och denna skillnad kan man upptäcka genom att ge akt på var fullkomligheten förläggs. Lagens väg lägger fullkomligheten hos människan. Evangeliets väg lägger fullkomligheten på Messias. Det ofrånkomliga att lagens rättmätiga krav måste uppfyllas är av central betydelse för evangeliet. Men evangeliet flyttar den fullkomliga uppfyllelsens börda från den troendes rygg till Kristi kors, och vi kan säga att detta är det som gör det till evangelium.²⁹

Bruner drar en förödande slutsats om vad det i själva verket betyder när pingstvännerna hävdar att andedöpet kommer först efter det tecken som består i att man talar i tungor.

Men något allvarligare måste sägas om pingströrelsens tecken. Det är inte något så enkelt som en oskyldig överdrift som man kan le åt för dess nai-vitet och gå förbi. För eftersom detta tecken krävs av de kristna förutom tron innan de kan ha Gud helt och fullt, hotar det att förpassa pingströrelsen utanför den kristna trons område. Pingströrelsens tecken har samma kännemärke som kravet på omskärelse i den tidiga kristna kyrkan (jfr Gal och Apg 15). Och Paulus såg inte detta eller något annat tillägg till tron som oskyldigt.³⁰

Därför kan han säga, och vi instämmer:

Problemet i pingströrelsen är inte att pingstvännerna tar Bibeln för allvarligt eller bokstavligt, utan att de i regel inte tar det som Bibeln är till för på tillräckligt allvar – Bibelns budskap och *raison d'être*, evangelium. Pingströrelsens övertygelse, med Hollenwegers ord, att »vi måste fullgöra hela Skriften ... är just lagens budskap (jfr Gal 3:10-13 ...) mot vilket Paulus ställer evangeliets budskap. Pingstvännernas felaktiga förståelse av Bibeln

²⁹ Bruner., s 230.

³⁰ Ibid., s 281-282.

³¹ Ibid. s 173, not 19.

härör enligt vår mening djupast sett från en felaktig förståelse av evangelium och inte från att de tar Skriften mindre bokstavligt.³¹

Det här är bara några områden där pingströrelsen kan ställas inför Skriftens domstol och befinnas vara i allvarlig och själsfördärvande villfarelse. Om vi måste tro pingstvännerna skulle vi naturligtvis inte ha skäl att diskutera Andens gåvor, för de kan erhållas först efter det att vi har förtjänat dopet i den helige Ande genom att uppfylla alla därtill hörande villkor och har talat i tungor. Gud bevare oss från att så förvränga den heliga Skrifts dyrbara lära!

Var får vi Anden och alla hans gåvor och nådegärningar? Vi ska än en gång låta Luther ge oss en påminnelse:

För det som den helige Ande verkar i oss vet och lär vi också, Gud vare tack, till och med mer och bättre än de. Men vi får inte låta honom så dras bort från dopet och sakramentet och ställas i ett tomt hörn, som när de stirrar efter utrymme för Anden och söker egna uppenbarelser utanför Skriften och Guds ordning. För vi vet att han vill verka i oss just genom sitt ord och sakrament och inte på något annat sätt. Av detta skäl finns det inte något behov av att söka Anden ytterligare om vi har detta dopets sakrament; för vi hör av Kristi ord och instiftelse att den helige Andes namn liksom Faderns och Sonens, dvs hela det gudomliga majestätet, är närvarande här. Men eftersom Guds namn och ord är närvarande får du inte se det som blott och bart vatten som inte åstadkommer något mer än badvatten, utan du måste se det som ett vatten som tvättar bort våra synder och som Skriften kallar den nya födelsens bad, genom vilket vi är födda på nytt till evigt liv.³²

Må Gud genom de nådemedel han har bestämt ge oss den helige Andes gåvor i rikt mått, rikt utrustade män till att leda våra församlingar, rikt utrustade människor till att tjäna varandra i kärlek och sann uppbyggelse av Kristi kropp genom en rik tillämpning av Andens gåvor. Må vi förnyas dag efter dag genom den helige Andes nåd, och må hans gåvor komma till ännu fler genom predikan av det oförtjänta evangeliet om syndernas förlåtelse genom Kristus. Och må vi bevaras från alla förvrängningar av Andens gåvor som förvandlar chari'smata, gåvor av nåd, till belöningar för mänskliga ansträngningar. Ty det leder till andligt högmod och klassar sanna kristna som köttsliga och underlägsna, då de inte genom tungotal kan bevisa att de har den helige Ande. Låt oss fortsätta att se tecken på den helige Ande och hans gåvor där

³² Pieper, vol III, s 273. Citat från St Louis-utgåvan av Luther's Works X, 2060ff.

vi verkligen kan finna dem, i predikan av hans ord och i de kostbara frukter av tron där ett osynligt bruk av Anden i vardagens kamp mot synden är den kristnes dagliga uppgift. Låt oss komma ihåg att Anden har givits för stridens skull, inte som en belöning för att vi själva har vunnit striden.

(Föredrag vid KELK-konferensen i Winter Haven, Florida 1999.
Författaren är missionär i Peru för Evangelical Lutheran Synod,
USA.)

Seth Erlandsson
**HUR SKALL
BIBELN
ÖVERSÄTTAS?**
En jämförelse mellan
två högaktuella bibel-
översättningar –
Svenska Folkbibeln (SFB)
och Bibel 2000 (BK).

Pris kr 90.

Beställas från
Biblicum, c/o Peterson, N Stationsg 29, 287 72 Traryd.
E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Bibeltolkning: Den enda rätta vägen

Kapitel VIII (forts) FRÅN DEN TIDIGA KYRKAN TILL REFORMATIONSTIDEN

Reformationen

I och med reformationen blev det slut på det sätt att tolka Bibeln som under århundraden mer och mer fjärrat sig från den klara, enkla betydelsen av Skriftens ord. I stället för att leta efter fyra betydelser i varje bibelställe återgick bibeltolkarna till enskilda ords och avsnitts enkla, grundläggande betydelse (*usus simplex sensus*).

Luther förkastade användningen av allegori som ett legitimt verktyg vid bibeltolkning. Några yttranden av honom gör detta helt klart. En bibeltolkare måste undvika allegori »så att han inte förirrar sig in i meningslösa drömmar». Han kallade allegorier tomma spekulationer och Skriftens avskum. Vid ett tillfälle liknade han påven Gregorius I (en av den medeltida kyrkans fäder och en stark företrädare för allegorisering) vid en vacker prostituerad som visar sig vara särskilt attraktiv för lata karlar. För honom var allegorier klumpiga, löjliga, självgjorda, gammalmodiga och sladdriga trasor.

Detta betyder inte att Luther aldrig allegoriserade. Det förekom särskilt under hans tidiga år. Det var inte lätt för honom att frigöra sig från en metod som hade varit förhärskande så länge i kyrkan. Men det han sagt om allegorisering klargör att han såg all slags allegorisk tolkning som ohållbar.

Detta understryks även genom de principer för bibeltolkning som han förfäktade vid reformationen. De flesta av dem är oförenliga med allegorisk tolkning:

1. Bibeltolkning ska ske utifrån grundtexten istället för utifrån den latinska Vulgata.
2. Tolkaren bör känna till bibelböckernas historiska bakgrund istället för att skapa sig en egen allegorisk inramning.

3. Tolkaren måste acceptera hela Bibelns enhet istället för att allegoriserat enskilda ställen efter egna inbillningar

4. Tolkaren måste börja med Kristus som Skriftens centrum vid sin tolkning av alla delar av Bibeln.

5. Skrift måste tolka skrift istället för att bli föremål för någon läronorm (tradition) som fastställts av kyrkans ledare.

Luther tillämpade också den bibliska läran om det allmänna prästadömet när det gällde tolkning. Han uppmuntrade lekmän att läsa och tolka Skriften själva hellre än att bindas av en tolkning som de blivit påtvingade av påvar eller biskopar. Därvid menade inte Luther att det stod var och en fritt att tolka Skriften hur han ville. Precis som sin pastor var varje lekman bunden av att låta skrift tolka skrift

Denna förnyade frihet för alla kristna att varje dag läsa Skriften blev ett reformationens sigill. När människor själva läste Bibelns enkla, klara ord insåg de snart vad Skriften verkligen lärde om Guds fria gåva, förlåtelsen. Detta bidrog kanske mer än något annat till att befria samvetena från självrättfärdighetens grymma band som påvedömet särskilt under medeltiden hade påtvingat kyrkan.

En historisk-kritisk syn på Luther och bibeltolkningen

En del nutida lutheraner som ansluter sig till den historisk-kritiska tolkningsmetoden åberopar sig felaktigt på Luther som sin förebild. De förvränger Luthers ord så att det ser ut som om Luther inte ansåg att Skriften var Guds ord eller att han inte trodde att Bibeln var verbalinspirerad och ofelbar eller att han menade att Guds ord inte fanns i Skriften allena. Alla som hör sådant om Luther borde få rådet att läsa citaten som dessa påstående grundar sig på i sitt sammanhang. Att läsa dessa citat i sitt sammanhang visar alltid att Luther förvrängs av dem som tillskriver honom sådana uppfattningar.

Nutida historisk-kritiska lutheraner lovprisar även Luther för att han formulerade några »nya» bibeltolkningsprinciper för sin tid. Detta är en halvsvanung som återigen förvränger Luther. Det är sant att Luther tillbakavisade de många betydelser av bibelställen som allegoriseringen hade lett till, och att han införde ett sätt att tolka som skilde sig från det som hade varit i bruk i århundraden före reformationen. De historisk-kritiska lutheranerna i vår tid säger att de gör för kyrkan idag det som Luther gjorde för kyrkan på sin tid.

Vad de vägrar inse är att Luthers tolkning inte var något nytt. Det var snarare ett tillbakavisande av allegorisering och återvändande till det enda rätta sättet att tolka Skriften, dvs SÄGER = BETYDER. I

själva verket gör våra dagars historisk-kritiska lutheraner precis motsatsen till vad Luther gjorde. Som det kommer att visas senare i kap. 10 tillbakavisar de det tolkningssätt som låter SÄGER=BETYDER och använder ett nytt och mera obestämbarhet sätt att allegoriserar som djävulen har tänkt ut för att vilseföra kyrkan idag. Kort sagt återställde Luthers »nya» tolkningssätt den rätta tolkningen medan nutida historisk-kritiska lutheraners »nya» tolkningssätt för folk bort från rätt tolkningsmetod. De kan knappast åberopa Luther som sin hjälte bara för att de går en ny väg när de tolkar.

Det som gör det här ännu mer uppenbart är den attityd dessa moderna lutheraner har till de tolkningsprinciper Luther återinförde. Luther var en medeltida man med en medeltida mentalitet, säger de. Han accepterade alla undren som omtalas i Bibeln. Han accepterade Bibelns framställning som säger att många av händelserna i Gamla testamentet, i Jesu liv och vid den tidiga kyrkans utbredande var resultatet av att Guds hand styrde historien. En sådan person kan inte förväntas tillföra mycket när det gäller att lösa de problem som bibeltolkningen möter i vår moderna, vetenskapliga tid, resonerar de. Observera att de inte erkänner Luther som en som tolkade Skriften rätt. De vill bara använda hans namn som en fasad till fördel för den nya tolkningsmetod som de föredrar.

Calvin och romersk katolicism

Johan Calvin (död 1564) följde i mycket samma tolkningsprinciper som Luther. Men det fanns en stor skillnad. När Skriften säger något som är svårt eller rentav omöjligt för förnuftet att begripa (t ex predestinationen, den verkliga närvaron i nattvarden, Kristi två naturer) så höll Luther fast vid att det Skriften säger måste vara det den menar även om det inte till fullo kan förstås. Calvin å andra sidan ansåg att varje sådant ämne skulle tolkas på ett sätt som gjorde ordens betydelse begripliga för det mänskliga förnuftet.

Calvin tyckte så här eftersom han höll fast vid hela Skriftens absoluta klarhet. Men det är inte en rätt tillämpning av den sanningen att Skriften är klar. Problemet ligger inte hos Skriften. Skriften är inte oklar i vad den säger och menar, när den t ex talar om att Kristus är sann Gud och sann människa i en person. Problemet ligger hos oss mänskliga varelser. Vi kan inte alltid till fullo fatta en del av de underbara gärningar som Gud i sin allmakt utför. Lösningen på problemet i fall som dessa är inte att ändra på Bibelns betydelse så att den passar vårt förnuft. Istället är den enda rätta lösningen att låta Skriftens betydelse

stå där och i tro glädjas åt vad Gud i sin makt gör för att ge oss sin nåds välsignelser.

Det romersk-katolska sättet att tolka Bibeln fastställdes vid Tridentinska mötet (1545-1563). Det lutherska mottot för bibeltolkning, sola Scriptura (Skriften allena), fördömdes. För romersk-katolska bibeltolkare gjordes kyrkans tradition (dvs skrifttolkningar som officiellt har godkänts av påven och biskoparna i ett kyrkomöte) lika viktig som Bibeln. Romersk-katolska kyrkans tradition kommer ofta i konflikt med Skriftens klara uppgifter. Så detta beslut av Tridentinska mötet (som fortfarande står som den romersk-katolska kyrkans officiella ståndpunkt) jämställde villfarelse med sanning när det gäller att tolka Bibeln.

Efterreformatörisk tolkning

De läromotsättningar som uppkom mellan å ena sidan lutherdomen och romersk-katolska kyrkan och å andra sidan lutherdomen och reformerta kyrkan ledde till ett intensivt skriftstudium bland lutheranerna. Resultatet av dessa studier är de lutherska bekännelseskriterierna och andra läroskrifter som är ovärderliga för sanna lutheraner än idag.

Även om man bara hastigt ögnar igenom den efterreformatöriska tidens intensiva bibelstudium, visar det sig att Luthers grundläggande tolkningsprincip fortfarande följdes. Grundregeln i luthersk tolkning fortsatte att vara att Skriften är den enda sanna uttolkaren av Skriften. De lutherska teologerna under denna tid hävdade att ingenting fick läras som stred mot hela summan av vad som sägs i alla Skriftens påståenden som tydligt handlar om samma ämne. Detta kallas ibland »trons analogi».

Många av denna tids lutherska läroskrifter (som växte fram ur en noggrann och rätt tolkning av vad Skriften säger och menar) innehåller både teser och antiteser. Detta gjordes för att uttrycka läran så klart som möjligt både genom att framhålla vad Skriften lär och förkasta vad Skriften inte lär i ett visst ämne.

Allteftersom tiden gick uppstod emellertid en osund utveckling. En del lutheraner började tillgripa dessa läroformuleringar som det främsta försvaret mot falsk lära. De kom att betrakta de lutherska bekännelseskriterierna som den auktoritet som skulle avgöra alla lärostrider istället för att ta itu med en lärofråga först och främst utifrån Skriften. Detta i sin tur bidrog gradvis till försummelse av ett ständigt och intensivt studium av själva Skriften.

Läroformuleringar, hur bra de än förklarar en lära och hur fast de

än är grundade på rätt skrifttolkning, bör inte konsekvent citeras hellre eller oftare än Skriften själv vid diskussioner om läran. Inte heller bör citat från bekännelseskrifterna någonsin anses ge uttömmande svar på allt som Skriften har att säga i en lärofråga. Enkelt uttryckt: läroformuleringar missbrukas när de blir en färdiggjord teologi som används istället för ett noggrant studium av Skriften.

Sammanfattning

I den tidiga kristna kyrkan kunde djävulen sakta men säkert underminera Guds ords sanning. Ett hjälpmedel för att uppnå detta var det gradvisa införandet av allegorisering vid tolkningen av Skriften. De som använde sig av allegorisering avsåg inte nödvändigtvis att införa falsk lära i kyrkans undervisning. Inte desto mindre visade sig den subjektivitet som är en nödvändig del i allegorisering vara ett verktyg i Satans tjänst för att åstadkomma just detta.

Genom reformationen införde inte Luther en ny tolkningsmetod. Snarare var det Gud som styrde det så att det enda rätta sättet att tolka Bibeln återinfördes så att Guds ords frälsande sanningar kan förstås rätt och ständigt bli bevarade vid villolärors våldsamma angrepp. Denna metod innebar att låta den betydelse som framgår av ett bibelställe vid tolkningen vara just den som orden enkelt och tydligt säger.

Läroframställningar som härrör från en rätt tolkning av Skriften är inte bara nyttiga utan ofta också helt nödvändiga som en hjälp att skilja Guds ords sanning från Satans villfarelser. Dock bör läroformuleringar aldrig användas som ersättning för ett fortlöpande studium av själva Skriften.

David Kuske

(forts i nästa nr)

Litteratur

Det långvariga kriget mot Gud

Henry M Morris

The Long War Against God

The History and Impact of the Creation/Evolution Conflict

(Baker Book House, Grand Rapids, Michigan, 9 upplagan 1997)

344 sidor.

Det har kommit ut en mängd intressanta böcker, inte minst i USA, som ställer utvecklingsläran i kritisk belysning. Författaren till den här boken, Henry M Morris, har själv varit med och gett ut flera av dem, bl a The Genesis Flood och The World That Perished. Gemensamt för dessa böcker är, trots att de är skrivna i en mycket saklig ton och utifrån starka vetenskapliga argument, där de kritiserar utvecklingsläran, likväl har tigits ihjäl av de så kallade seriösa vetenskapliga miljöerna. De blir oftast avfärdade med att de endast innehåller kvasivetenskapliga argument, som inte är trovärdiga eftersom författaren har som en uttalad utgångspunkt tron på en allsmäktig Skapare.

Henry Morris, har sedan 1970 varit president för Institute for Creation Research (Institutet för skapelseforskning). Han är fil dr vid University of Minnesota och har tidigare varit professor i hydraulisk ingenjörsvetenskap vid Virginia Polytechnic Institute. Han har också varit medlem i flera amerikanska vetenskapsföreningar.

Boken The Long War Against God (Det långvariga kriget mot Gud) skiljer sig från Henry Morris föregående böcker, genom att han inte går in så mycket på konkreta argument för utvecklingsläran, utan visar istället vilket enormt inflytande denna teorin har haft på hela samhället. Han visar hur hela tänkesättet hos den moderna människan är genom-syrat av utvecklingstron. I denna bok får vi med hjälp av talrika citat och historiska glimtar se hur konflikten mellan utvecklingstro och skapelsetro har utvecklats sig. Dr Morris dokumenterar hur evolutionismen har förgiftat alla forskningsområde och hela livssynen i vår generation. Han är övertygad om, att istället för att försöka anpassa sig till utvecklingsläran, ska de kristna bemöta den.

Boken är indelad i sex huvudkapitel som framställer 1) utvecklings-

lärans dominans i alla moderna vetenskaper, 2) utvecklingslärans inflytande på nationer och samhällen, 3) utvecklingslärans nedbrytande påverkan inom religion, etik och moral, 4) speciella förhållanden som omger darwinismens dominans, 5) evolutionismens för-darwinistiska historia som sträcker sig tillbaka till människans första uppror mot Gud, 6) Guds uppenbarelse om skapelsen och återlösningen.

Vi ska i några artiklar framöver kommentera och lyfta fram en del viktiga och intressanta delar från denna bok, eftersom vi tror att den har ett mycket viktigt budskap att komma med till alla troende i vår tid. För den som själv läser engelska, kan vi anbefalla den på det varmaste. Vi vill samtidigt påpeka författarens reformerta bakgrund som vissa gånger lyser igenom. Boken kan beställas från Northwestern Publishing House, 1250 N. 113th Street, Milwaukee, WI 53226-3284, USA.

I inledningen omnämner författaren att boken kommer att vara kontroversiell för många läsare. Han förväntar sig att evolutionister av alla slag kommer att förlöjliga innehållet, men säger samtidigt att vi kan inte förvänta oss något annat, när man är medveten om vilken konflikt det handlar om, nämligen förnekelsen av att det finns en övernaturlig Skapare, som styr hela universum. Denna evolutionistiska, humanistiska, panteistiska, ja ofta ateistiska världsbild har tagit sig många olika uttryck historien igenom, men den har alltid funnits där. Hela tiden har de försökt att vända människornas hjärtan och sinnen bort från sin Skapare. Det har varit ett oändligt krig mot Gud som har funnits där från tidens begynnelse.

Den evolutionära basen för den moderna tanken

Henry Morris dokumenterar vilken skadlig påverkan utvecklingsläran har haft på människors tankar och liv under århundradet efter Darwin. Han visar hur evolutionismen ligger till grund för allt modernt tänkande och näst intill alla vetenskaper.

Jag talar inte endast om darwinismen, eller biologisk evolution i allmänhet, utan om en evolution såsom en total filosofi som påstår sig kunna förklara alltings upphov och utveckling med naturliga egenskaper och processer i ett slutet universum, en utveckling som inte innefattar en yttre, övernaturlig Skapare (s 18).

Psykologi

Många människor, också kristna, betraktar utvecklingsläran som en ganska ofarlig teori som inte har någon speciell betydelse för deras egna liv. De inser inte hur evolutionistiskt tänkesätt dominerar inte

endast inom de så kallade naturvetenskaperna såsom biologi, zoologi, geologi etc, men också genomsyrar psykologi och samhällsvetenskap. Det finns tillnärmelsevis inte något akademiskt vetenskapsfält som är mer påverkat av utvecklingstanken än psykologien och andra områden som behandlar det mänskliga beteendet.

Allt sedan Darwin – och särskilt Freud – har psykologer betraktat människan som inget annat än ett utvecklat djur, och har därmed värderat människans beteendeproblem utifrån en animalisk ståndpunkt. Experiment med apkatter och andra djur (t o m insekter) har brukats som hjälp till att behandla mänskliga problem (s 32).

Men detta är en felaktig utgångspunkt just för att människan inte är ett djur. Människan har inte utvecklats ur andra livsformer, utan hon är skapad till Guds avbild. Bibeln framställer människan som en unik skapelse, med en levande och evig själ.

Många moderna psykologer och filosofer betraktar biblisk kristendom – och särskilt tron på den bibliska skapelseberättelsen – som en form av mental störning. En del evolutionister betraktar faktiskt alla former av religion som osund och som »en rest av sociologiskt förtryck i det djursamhälle ur vilket människan har utvecklats» (sid 34). Dr Edward Wilson vid det berömda Harvard-universitet skriver:

När vi lär oss att förstå de evolutionära källorna, anpassningsförmågan och den genetiska historien till den religiösa impulsen, misstänker jag att den religiösa dogmatiken kommer att bli tilldelat ett fatalt slag (The Humanist 42:56 – Sep/Okt 1982. Citerat av Morris s 34).

Liberala kyrkor och teologiska utbildningsinstitutioner vänder sig i allt högre grad bort från det grundläggande studiet i Bibeln och teologin. Man orienterar sig allt mer mot studiet inom psykologi och rådgivning. Det är inte negativt att pastorer och kyrkliga medarbetare skaffar sig goda kunskaper om det mänskliga psyket, men det blir fel då man låter sig påverkas av den evolutionistiska och obibliska synen på människan som präglar mycket av den psykologiska vetenskapen i vår tid.

Bibeln är full av praktisk visdom med aspekter på det dagliga livet. Den har varit en livsvägledare för millioner människor i årtusenden. Den moderna beteendevetenskapen är genomsyrad av evolutionistisk humanism och gör stor skada på människorna. En rådgivning som bygger på de bibliska principerna har däremot alla förutsättningar för att också ge dagens moderna människa sann djupgående hjälp eftersom den bygger på den allvise och kärleksfulle Gudens Ord.

Mänskliga beteendeproblem stammar inte från ett djuriskt upphov, som Freud och de flesta andra inom detta fält har hävdad, utan från synden – från upproret mot Gud och hans Ord. Män och kvinnor är inte endast djuriska sammansättningar av biologiska komponenter. Varje människa har en evig själ, bestämd för himmel eller helvete, och detta må ges en grundläggande uppmärksamhet i det fall psykologien ska lyckas (s 36).

Även om Henry Morris här avslöjar sin reformerta och kalvinistiska ståndpunkt («själen bestämd för himmel eller helvete»), har han likväl rätt i sin kritik av den moderna psykologin. En vetenskap som åberopar sig på att kunna förklara det mänskliga ursprunget, men som inte räknar med människans synd, är dömd att misslyckas.

Sociologi

Också inom sociologin har utvecklingsläran slagit rot. Forskning styrs ofta av mode och trender, och detta gäller inte minst sociologin. Idag talar de flesta sociologer med respekt för sig själva varmt om de resultat den så kallade «sociobiologin» har kommit fram till. Sociobiologer hävdar att komplexa insektssamhällen (myror, bin etc) kan ge oss mycken kunskap till förståelse av mänsklig sociologi. Genom att studera bisamhället eller myrstacken kan vi lära mycket om människans sociala ursprung. Men det blir ett stort problem när man vill göra insektssamhället till ett mönster för förståelsen av sociologin, påpekar Henry Morris, något som vetenskapsmannen är klar över. Man vet nämligen inte hur dessa ofta så komplicerade insektssamhällen har uppstått. En av de mest välinformerade biologerna, Pierre Grassé, säger öppet: »Vi befinner oss i ett mörker när det gäller insekternas ursprung» (*Evolution of Living Organisms*, New York, 1977, s 30). Likväl vill evolutionistiska sociologer försöka förklara mänskligt socialt ursprung med hjälp av dessa insektssamhällen vilkas ursprung man inte ens kan förklara upphovet till! Det är inte förvånande att det mänskliga samhället har hamnat i ett sådant kaos, säger Henry Morris.

Alla grenar av den sociologiska vetenskapen, som t ex ekonomi, social psykologi, kulturell antropologi, politisk vetenskap, har redan från början helt dominerats av utvecklingstänkandet. Många av sociologins fäder, t ex Karl Marx, Herbert Spencer och Thomas Huxley, har varit ivriga anhängare av darwinismen, och August Comte (d 1857) som kommit att räknas som grundaren av den moderna sociologin, byggde sin vetenskapsfilosofi på ett pre-darwinistisk utvecklingstänkande.

Marx och Spencer blev ironiskt nog grundläggare av två sociologiska system som för många synes vara helt motsatta. Medan Marx blev den vänsterorienterade kommunismens fader, är Spencer räknad som en grundare av den högerorienterade »sociala darwinismen» som ledde till både rasism och imperialism. Men båda var varma försvarare av utvecklingsläran! Både Marx och Spencers teorier har varit på sitt håll övat stort inflytande på samhället. Moris hävdar att Spencer var lika effektiv som Thomas Huxley med att främja darwinismen i England och USA. Han var en doktrinär evolutionist, till och med innan Darwin själv, och det var Spencer som uppfann uttrycket »survival of the fittest» som ett av de mest berömda och beskrivande uttrycken för darwinismen.

Ett av de starkaste uttrycken för den evolutionistiska sociologin finns i teorierna om rashygien. Dessa tankar dominerade starkt från slutet av 1800-talet till tiden omkring det andra världskriget. Rashygien-teorierna utvecklades först av Darwins syskonbarn Francis Galton. Avsikten med dessa teorier var enligt Galton själv endast positivt för människorna. Han ville förbättra den mänskliga rasen genom att ge »de bäst ägnade raserna» bättre möjligheter till att föröka sig till fördel för de svagare raserna. Galtons teorier blev allt mer populära, och i skolorna undervisade man om vikten av rena raser till mänsklighetens fromma. Men då Adolf Hitler använde dessa teorier till att utveckla sin lära om den ariska rasens överlägsenhet, föll teorierna i popularitet.

Henry Morris använder ett helt kapitel till att behandla den evolutionära grunden för både rasismen, kommunismen och laissez-faire kapitalismen. Vi ska därför komma tillbaka till detta tema senare. Här ska endast påpekas hur viktigt det är att vara klar över utvecklingslärans starka inflytande på de sociologiska vetenskaperna.

Etik

Också de humanistiska facken som litteratur, historia, språkvetenskap, filosofi, etik, lag och rätt är påverkat av utvecklingstanken. Inte minst gäller detta inom etiken. Medan Bibeln och dess etiska principer tidigare var grundläggande, betraktas idag moral och etik som en produkt av evolutionen. Därför kommer uppfattningar om moral och etik att fortsätta att utveckla sig i takt med samhällets förändringar. Det har allt eftersom tiden gått blivit allt vanligare att uppfatta människans moraliska natur som ett resultat av en blind evolution.

Morris citerar bland annat John M. Allegro som skriver följande i *American Atheist* (28 sep 1986):

Det som den religiösa människan efter hand kom att kalla 'samvetet', är endast den förmåga som gjorde dess mänskliga förfäder i stånd att utveckla sina programmerade reaktioner till stimulans, med avsikten att få långsiktiga fördelar av det. 'Skuld' är den oro som ledsagar och någon gång motiverar den kontrollen, och 'gud' är den ideella projektionen av samvetet i moraliska termer.

Teologi

Det kanske mest deprimerande bevis för evolutionismens dominans är det faktum att till och med moderna teologiska institutioner i stor grad har accepterat utvecklingsläran och omtolkat Skriften och teologin så att den passar in i utvecklingstänkandet. Avdelningar för filosofi och teologi vid världsliga universitet har blivit fullständigt humanistiska, antingen ateistiska eller panteistiska. Vid kristna högskolor och seminarier som ägs av de stora kyrkorna, har den teistiska evolutionen i allmänhet accepterats. Då blir endast 1 Mos betraktad som myter och andliga allegoriserings. Denna underminering av kristendomens fundament i 1 Mos har oundgängligen lett fram till förnekelse av det övriga i Bibeln vid många av dessa institutioner.

Evolutionsteorins uppkomst...har varit en katastrof för kristendomen. Påståendet att livet och människan är ett resultat av en tillfällighet, är oförenlig med den bibliska läran om att livet är ett direkt resultat av en intelligent skapande aktivitet. Trots den liberala teologins försök att dölja detta, är det ett faktum att ingen teologi som bygger på Bibeln, kan förenas med de grundläggande påståendena hos darwinismen. Tillfälligheter och planläggning är motsatser, och nedgången för den religiösa tron kan med sannolikhet mer tillskrivas den intellektuella och vetenskapliga samhällets utbredelse och försvar för darwinismens version av utvecklingsläran än av någon annan enskild faktor. (Michael Denton i *Evolution – A Theory in Crisis*, s 66. Denton, en australisk forskare inom molekylär genetik, tror inte på en gudomlig skapelse men är likväl starkt kritisk till evolutionismen.)

Detta avfall från biblisk skapelsetro har sin orsak i moderna teologers okritiska tro på att vetenskapen har »bevisat» evolutionen. Utvecklingsläran kräver att 1 Mos förkastas, åtminstone omtolkas. I de fall de teologiska skolorna går med på detta krav, kommer resultatet efterhand att bli att hela uppfattningen av det bibliska budskapet som gudomlig, övernaturlig uppenbarelse förkastas.

Detta har redan skett vid de större läroställena inom den katolska, lutherska och reformerta delen av kristenheten. Men det håller också på att ske vid många av de mindre teologiska institutionerna som tillhör de mindre kyrkosamfundet. Flera konservativa skolor som tidigare lärt skapelsetron befinner sig nu mitt i en process där utvecklingen oundgängligen går i evolutionistisk riktning. Några har redan kommit fram till ett komplett teistiskt utvecklingstänkande. Medan det finns andra som fortfarande befinner sig i ett mellantillstånd där exempelvis teorier försvaras, som öppnar för förståelse av att dagarna i 1 Mos 1 kan betyda längre tidsperioder. Andra försöker ignorera hela problemställningen. Men alla som inte gör upp med den humanistiska och antikristliga utvecklingsläran, står i en verklig fara att hemfalla åt ett fullständigt godkännande av den.

Henry Morris betraktar detta förfall från biblisk skapelsetro inom den kristna kyrkan och skolorna som ett uppenbart tecken på ändens tid, särskilt sedan utvecklingsläran framträder alltmer som vetenskapligt grundläggande.

Utvecklingsläran i undervisning och skolor

Det första mötet med utvecklingsläran för alla barn i vårt land sker ofta på daghem och i skolor. Ofta har barnen lärt från hemmet och i söndagsskolan att tro allt Guds Ord. De tror att Gud skapade världen på sex dagar så som Bibeln säger, och har inga problem med det. De vet att Gud är allsmäktig.

Därför blir det ofta en chock för dem att få höra av läraren som de lärt sig att respektera, att Bibelns berättelser bara är myter och äventyr, och att jorden och livet på den självfallet inte har blivit till inom sex dagar utan har gradvis utvecklats över en lång, lång tid under flera miljarder år. Konsekvensen blir helt följdriktigt hos barnen en stor förvirring och tvivel på vad de ska tro. Ska de lyssna till sina troende föräldrar eller till läraren som verkar ha så övertygande, vetenskapliga argument?

Det råder inget tvivel om att utvecklingsteorins starka dominans i hela undervisningssystemet bryter ned den uppväxande generationens tro på Guds Ord. Henry Morris behandlar utförligt den påverkan de evolutionistiska ideerna har haft på skolsystemet och de allvarliga följderna av det. Självfallet koncentrerar han sig på det amerikanska systemet, men faktum är, att det är inte så stor skillnad på våra skolor och de amerikanska, när det gäller skolans okritiska beundran av utvecklingsläran och dess indoktrinering på våra barn.

Morris påpekar att inte endast innehållet i den moderna undervisningen (naturvetenskaperna, samhällsvetenskapen, de humanistiske facken) domineras av evolutionismen, utan hela undervisningsfilosofin och metodologin. Så har det inte alltid varit, säger han, och han visar att skolan har utvecklats från att vara en skola med en klar biblisk förankring i all undervisning, till en skola som idag totalt genomsyras av darwinistiska tankar.

En av nyckelpersonerna i denna utveckling är John Dewey. Han föddes 1859, samma år som Darwin publicerade sin *Origin of the Species*. Dewey var fullständigt överbevisad om evolutionismens ofelbarhet. Som ledare för de mycket inflytelserika lärarhögskolorna vid University of Chicago och Columbia University, övade han en enorm påverkan på många nyckelpersoner inom hela den pedagogiska miljön i USA.

John Dewey betraktas vanligtvis som huvudgrundare av den »progressiva undervisningsrörelsen», som har fört med sig djupgående förändringar i skolorna, inte endast i Amerika, utan i många andra länder.

En absolut tro på vetenskapen blev den drivande kraften bakom de progressiva... Den viktigaste idén som kom att påverka pedagogerna, var den evolutionistiska – tanken att människan genom en naturlig utvecklingsprocess har utvecklat sig till sitt nuvarande stadium från normala djuriska förfäder. Evolutionen innebar en skarp brytning med den bibliska synen på skapelsen, och den plockades snabbt upp av de som var ivriga efter att motbevisa den ortodoxa religionens trovärdighet (Samuel L. Blumenfeld, NEA: *Trojan Horse in American Education*, 1984, s 43 – citerat av Morris, s 48).

Den progressiva pedagogiken byggde på uppfattningen att barnet endast är ett utvecklat djur och ska undervisas som sådant – inte som en unik individ skapad till Guds avbild med en rik utrustning. Ett barn betraktades bara som en medlem av en grupp och skulle därför undervisas kollektivt för att anpassas till samhället. Dewey studerade det sovjetiska undervisningssystemet och var själv både socialist och materialistisk panteist.

Till en viss grad motsägs Deweys progressiva utbildningsfilosofi idag. Men det betyder inte att den evolutionistiska basen för de offentliga skolorna är mindre framträdande nu än tidigare. En engelsk naturfacklärare, som inte själv tror på skapelsen, säger: »För mig verkar det

som om våra nuvarande utbildningsmetoder i darwinismen misstänkt liknar indoktrinering.» Han säger att den som undervisar i Darwins teorier i synnerhet inte kan befatta sig med bevisen för utvecklingsläran, av det enkla skälet att det finns inga sådana bevis. (G. H. Harper, »Darwinismen and Indoctrination», *School Science Review* 59/1977, s 258 och 265).

Morris ser mycket allvarligt på evolutionismens starka genomsyrande av alla de moderna vetenskaperna. Han hävdar att utvecklingstänkandet är i grunden ansvarigt för den negativa utveckling som vi är vittne till när det gäller samhället. Kaotisk moral och sociala upplösningstendenser har accelererat det sista decenniet i takt med utvecklingslärans utbredning. Längre fram i boken kommer han in på orsak/verkan förhållandet. Något vi ska kommentera i nästa artikel.

EE

Aktuella skrifter om skapelsen och floden!

Världshistoriens första dagar

av Seth Erlandsson

En studie i 1 Mos 1-3

Pris: 40 kr

Den stora floden

av Carl Lawrenz

Grundligt och upplysande presenterar prof Lawrenz vad Bibeln lär om floden som Gud sände.

Pris: 50 kr

Beställas från

Biblicum, c/o Peterson, N Stationsg 29, 287 72 Traryd.

E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Utblick över samtiden

Kyrkan inför 2000 talet

har varit rubrik över ett antal artiklar, i en serie i Sv Dagbladet under året. Biskopen i Karlstad, Bengt Wadensjö skrev en artikel med överskriften »Vi lever i mångfaldens tid också trosmässigt» i augusti 99.

Ett citat får belysa hela artikelns innehåll:

Vi lever i mångfaldens tid också trosmässigt. Bibelns budskap tolkas inte entydigt. Med Bibeln som utgångspunkt kan kristna komma fram till olika uppfattningar i fråga om aborter, homosexualitet och andra etiska frågor. Den gemensamma grunden är idag inte åsikterna utan källan. Vi dricker ur samma källa, Bibeln, men från olika sidor och ur olika muggar.

En sak måste man säga om herr biskop Wadensjö; hans sätt att tolka Bibeln får väl betraktas som ett »konstverk».

Nu är det inte åsikterna som är grunden längre! Har någonsin åsikter varit grunden för kyrkans tro? Då kan man se hela reformationen och den kamp de lutherska fäderna utkämpade som en kamp för åsikter. Var det endast åsikterna som gick isär mellan de lutherska och de katolska teologerna? Dog martyrerna endast av det skälet att de hade en annan åsikt än domarna och bödlarna? Har kyrkans verksamhet verkligen varit en åsikternas saluföring, ungefär av samma vikt som de politiska partiernas olika åsikter? Då skulle det betyda att i och med millennieskiftet skulle en tyngdpunktsförskjutning äga rum, nu är det källan som ska vara grunden, men hos denna källa, finns det en stor skada. Beroende på var man befinner sig vid den, har vattnet olika kvalitet. (Jfr Jak 3:11-12)

Det får väl anses som en katastrof för kyrkan, som lärt om Bibeln att den är Guds ofelbara Ord och rättesnöre för allt andligt liv, att denna Bibel är behäftad med detta handikapp?

Gemensam »andakt»

I Sv. Dagbladet den 11 okt 99 stod att läsa om en gemensam »andakt» mellan en muslim, en jude och kyrkoherden i Svenska kyrkans församling i Lidingö. Ja vad är det som hindrar? Den muslimske imamen kunde endast konstatera att det var en bra lokal att mötas i, varken moské, synagoga eller kyrka. Tydligen är det då endast symbolerna

och bilderna i de olika lokalerna, som skiljer religionerna åt vid det synkretistiska utövändet av »andakter»?

När evangeliet är borta är det helt naturligt att resultatet blir en total sammanblandning och likriktning av religionerna. Då är man överens med det mänskliga förnuftet, som tycker att det är fint med stor enhet och gemenskap över alla gränser. Mot sig har man den levande Gudens eget Heliga Ord och befallning till sina trogna: »Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt vad jag har befallt er. Och se, jag är med er alla dagar intill tidens slut». (Matt 28:19-20)

AS

Den katolsk-lutherska enhetsdeklarationen om rättfärdiggörelseläran

I ca 30 år har det förekommit en dialog mellan den lutherska och den romersk – katolska kyrkan, med målet att uppnå enighet i rättfärdiggörelseläran. Därför betraktades det som en unik händelse kyrkohistoriskt sett då »Gemensamhetsdeklarationen om rättfärdiggörelsen» undertecknades den 31 okt i år i Augsburg, Tyskland. Varken tid eller plats var en tillfällighet. Båda är förbundna med viktiga händelser i den lutherska reformationen.

Vi ska i senare nummer av tidskriften *Biblicum* göra en grundligare granskning av denna överenskommelse. Vi vill endast allvarligt varna våra läsare, att inte låta sig luras av det som utåt sett ser ut att vara en enhet. Vad är det som egentligen har hänt? Har verkligen den katolska kyrkan blivit luthersk i frågan om rättfärdiggörelsen? Har den tagit bort sin förbannelsedom i det tridentinska konsiliet, över alla dem som lär att »människan blir rättfärdiggjord genom att Kristi rättfärdighet tillräknas henne, eller genom att synden blir förlåten?» Så vitt vi vet har det inte skett.

Vad som däremot har hänt, är att lutheranerna har fått en helt annan förståelse för rättfärdiggörelsen. I stället för att lägga vikten på den sk forensiska sidan i rättfärdiggörelsen, dvs att rättfärdiggörelsen djupast sett är en frikännelse som Gud uttalar över syndaren och som har sin enda grund i Jesu Kristi försoning, har den katolska kyrkan lärt lutheranerna att betrakta rättfärdiggörelsen som något som sker i oss. Det betyder att i den katolska kyrkan innebär rättfärdiggörelsen först och främst den inre förnyelsen som sker i den omvända människan.

Detta är mycket allvarligt. Den kyrka, som bär namn efter den man, som mer än någon annan burit fram i ljuset, Bibelns trösterika lära om

människans rättfärdiggörelse inför Gud, är nu i färd med att göra knä fall för påvekyrkan! Det faktum att Jesus dog för oss, sammanblandas med det faktum att han också lever i oss. Rättfärdiggörelsen blandas samman med helgelsen. Frälsningens objektiva grund, som är Kristus allena, blandas samman med förnyelsen vilken sker i oss när vi kom mer till tro och tar emot den fullbordade frälsningen.

Varför är detta så allvarligt? Först och främst av den anledningen att det strider mot Guds Ord, men också därför att det river ner frälsningsgrunden. Där grunden till min frälsning inte är Kristus allena och det han har gjort för mig, i mitt ställe, utan också den förnyelse som sker i mig efter det att jag har kommit till tro, där blir grunden till min frälsning högst osäker. För det som sker i mig, förnyelsen och helgelsen, förblir alltid ofullkomligt i detta livet. Men rättfärdiggörelsen som har skett i Guds hjärta en gång för alla och som har sin grund i Kristi gärning allena, är fullkomlig, och kan aldrig vackla. På denna grund allena vilar min frälsning!

Enhetsförklaringen mellan den lutherska och den katolska kyrkan innebär att frälsningsgrunden finns inte endast i Gud, utan också i människan själv. Men därmed är evangeliet ersatt med lagen, och kyrkan har ingen sann tröst att räcka åt fattiga syndare.

EE